

FUSHATË PËR BASHKËPUNIM

INSPIRE

dhe

infrastruktura

kombëtare e të

dhënave

hapësinore

në Kosovë

Ky projekt
financohet nga
Bashkimi Evropian.

INSPIRATION - Spatial
Data Infrastructure in
the Western Balkans

*Pse është i nevojshëm
bashkëpunimi lidhur me
të **Dhënat Hapësinore**
dhe me **Infrastrukturën**
e të **Dhënave**
Hapësinore?*

Mjedisi dhe problemet që lidhen me të nuk kanë kufij. Të dhënat hapësinore, të cilat varen nga njohuritë bazë së politikës ruajtëse të mjedisit mbrohen nga organizata të ndryshme. Infrastruktura e të Dhënave Hapësinore, si ajo që ofron Direktiva INSPIRE mund ti shërbejë këtij qëllimi nëse organizatat përgjegjëse për mjedisin, për të dhënat gjeografike, gjeofizike dhe socio-ekonomike bashkëpunojnë me njëra-tjetrën në fushën e shkëmbimit të shërbimeve dhe informacioneve prej të cilave varet menaxhimi i mjedisit, brenda dhe jashtë kufijve...

Hugo de GROOF, Komisioni European

Në arenën gjeo-hapësinore globale nuk jemi vetëm ne. E vetmja mënyra që i jep sens dhe vazhdimësi Infrastruktura e të Dhënave Hapësinore më tutje në tekst: IDhH është përpjekja e përbashkët për zhvillimin e së ardhmes.

Vlado Cetl, Qendra e Kërkimeve të përbashkëta (eng. Joint Research Centre, JCR)

Implementimi i suksesshëm i sistemit në fushën e GIS-it dhe IDhH, u arrit falë bashkëpunimit të ngushtë me përdoruesit tanë, kryesisht pjesëmarrësit e IDhH. Pa këtë bashkëpunim nuk do të ishte mundur konvertimi i teknologjisë në sisteme të efikase.

Ninoslav Mitrić, GDI GISDATA

Ndërtimi i një të nesërme më të mirë, varet nga ne dhe nga informacioni rreth të dhënave hapësinore. Bashkëpunimi për zhvillimin e rajonit përfshin ndërtimin e infrastrukturës hapësinore të përbashkët si dhe shkëmbimin e njohurive dhe informacionit.

Sonja Dimova, AKN, Ish Republika Jugosllave e Maqedonisë

Të dhënat hapësinore janë të rëndësishme sepse çdo gjë që ndodh diku, ndodh edhe diku tjetër. Pikërisht për këtë arsye të dhënat hapësinore janë të rëndësishme për të gjithë. Gjithashtu është e rëndësishme që të gjithë ne të

bashkëpunojmë – përdoruesit dhe furnizuesit, industria dhe qeveria, administrata dhe qytetarët, subjektet dhe disiplinat. Së bashku jemi më të fortë, së bashku mund ta shfrytëzojmë gjithë këtë mundësi, që në fund të fundit të jetë më e mira për secilin prej nesh në situata të caktuara.

Dave Lovell, Eurogeographics

Të dhënat hapësinore dhe informatat janë për të mirën e përbashkët, ndërsa Infrastruktura e të Dhënave Hapësinore është një përpjekje e përbashkët! Këtë nuk e realizojmë për vete, por për shoqërinë tonë. Ne ndajmë punën dhe avantazhet!

Christian Ansorge, Umweltbundesamt, Austri

Në rast të mungesës së bashkëpunimit, ekziston rreziku i humbjes së efektit të të dhënave hapësinore. Le të punojmë së bashku, le të kombinojmë përpjekjet tona dhe le të ndajmë eksperiencat tona me qëllim që të kontribuojmë në shtimin e

vlerave të zgjidhjeve të reja!

Martin Koška SAŽP, Sllovaki

Infrastruktura e të dhënave hapësinore duhet të paraqitet në një gjuhë të përbashkët për të gjitha palët e përfshira në krijimin, përdorimin dhe ndarjen e këtyre të dhënave hapësinore. Gjuha e përbashkët duhet të kuptohet

nga të gjitha palët në mënyrë që bashkëpunimi në këtë gjuhë të jetë i padiskutueshëm në të gjitha nivelet; ligjore, teknike apo organizative.

Tomislav Ciceli, DGU, Kroaci

*Të dhënat hapësinore janë
bërë pjesë e rëndësishme e
jetës sonë të përditshme.
80 % e të gjitha të dhënave
të ruajtura përmbajnë
të dhëna gjeografike
dhe hapësinore. Pa
ato ne nuk mund të
rezervonim një fluturim
për pushimet vjetore, nuk
mund të kontrollojmë
parashikimet e motit për të
nesërmen dhe të dëgjojmë
lajmet radiofonike mbi
gjendjen e rrugëve.*

Çfarë janë të dhënat hapësinore?

Të dhënat hapësinore janë një pjesë shumë e rëndësishme e jetës sonë të përditshme. Teknikisht të dhënat hapësinore kanë të bëjnë me të gjitha llojet e të dhënave që kanë lidhje me aspektin apo performancën hapësinore. Megjithatë, të dhënat hapësinore shpesh nuk përfshijnë vetëm informata hapësinore, por edhe informata lidhur me mjedisin, shëndetin dhe sigurinë.

Kur shikojmë imazhin poshtë tekstit ne mund të shohim një pyll, shtëpi, rrugë dhe lumë. Këto objekte paraqiten në mënyra dhe në aspekte të ndryshme, të tilla si harta rrugore apo harta kadastrale. E pra, në qoftë se ato i shohim si të dhëna hapësinore e pastaj i thjeshtojmë atëherë për shembull një trung e paraqesim si një pikë nisje, një shtëpi si një pikë

poligoni, dhe një rrugë si një linjë. Në këtë mënyrë, të gjitha objektet e paraqitura së bashku, krijojnë një model hapësire. Secila pikë, vijë dhe poligon kanë një lokacion të përcaktuar me koordinata. Kjo është ajo që krijon aspektin hapësinor dhe nocionin gjeografik të objekteve reale.

A keni menduar ndonjëherë se si një makinë kërkuese e di saktësisht se ku ndodheni dhe se si ju përgjigjet pyetjeve tuaja në lidhje me vendet që nuk janë larg jush? Kjo vjen sepse makina kërkuese operon me të dhënat hapësinore dhe mund të kontrollojë dhe të gjejë variante alternative për distancën deri në 10 milje nga vendndodhja juaj.

Pozicioni në këtë zonë specifikohet me anë të koordinatave numerike. Megjithatë, të dhënat për të cilat pretendojmë se janë hapësinore, në shumicën e rasteve, nuk përfshijnë koordinatat. Në vend të kësaj, ne përdorim adresat, numrat, ngastrat, shenjat e kilometrit në autostrada, qarqe apo komuna, ose njësitë e sistemit të rrjeteve koordinative (angl. Grid). Gjeoreferencimi është procedurë e cila përdoret për të lidhur një pikë specifike reference me vendndodhjen në terren apo me koordinatat. Për këtë mund të përdorim grupe të dhënash referuese siç janë adresat, ngastrat kadastrale, rrjetin rrugor, ndarjet administrative, ose rrjete koordinatash; këto grupe të dhënash janë pjesë e rëndësishme e infrastrukturës së informacionit hapësinor.

Ku i gjejmë të dhënat hapësinore në jetën tonë të përditshme?

Deri tani ju tashmë patë se sa të ndërthura janë të dhënat hapësinore në jetën tonë të përditshme. Në disa raste, ndikimi dhe rëndësia e informacionit është i drejtëpërdrejtë, si në rastin kur kërkoni një hartë në formën e web aplikacionit, do të gjeni veten dhe qytetin të cilit i referoheni, dhe kështu zgjidhni rrugën më të mirë. Në raste të tjera, rëndësia e të dhënave hapësinore nuk është aq e dukshme, sepse aspekti hapësinor është i fshehur.

Dy shembujt e mëposhtëm – Inteligjenca e biznesit dhe ndërhyrja e shpejtë – do t'ju tregojnë se si të dhënat hapësinore janë të përfshira në jetën tonë të përditshme. Duke ju referuar këtyre të dhënave, ne theksojmë rëndësinë e posedimit të saktë, korrekt, cilësor si dhe me qasje të rregullt tek të dhënat strukturale dhe hapësinore me objektivin e zgjidhjes të çdo problemi hapësinor. Por ka edhe shembuj të tjerë në fusha të ndryshme që nga arkeologjia e deri tek mjekësia, ku të dhënat hapësinore luajnë një rol tepër të rëndësishëm. Për të gjitha këto është e nevojshme infrastruktura e të dhënave hapësinore, dhe kjo është tema së cilës i kushtohet më shumë vëmendje në një nga seksionet e mëposhtme.

Inteligjencë biznesi

Të dhënat hapësinore janë një input i rëndësishëm për të gjitha llojet e detyrave që lidhen me inteligjencën e biznesit, e cila është e nevojshme për identifikimin e një potenciali biznesi dhe deri te marrja e vendimit më të mirë. A keni menduar ndonjëherë se si planifikohet vendndodhja e një qendre të re tregtare ose pike karburanti? Lokacioni optimal varet nga ndikime të shumta, të tilla si pozicioni dhe dendësia e popullatës, duke i konsideruar këta si klientë potencial, të ardhurat e tyre, distanca deri në vendin e punës, pikat ekzistuese të karburantit etj. Të gjitha këto të dhëna kthehen në të dhëna hapësinore dhe na ndihmojnë në analizën e lokacioneve më të mira për të ndërtuar një pikë karburanti dhe numrin e klientëve potencial që mund të tërheqim. Ky është vetëm një shembull se si përdoren të dhënat hapësinore për marrjen e një vendimi. Kontrolloni aparatin e navigacionit në makinën tuaj dhe mos u habitni nëse pika tjetër e karburantit është më afër nga sa ju mendoni.

Ndërhyrja e shpejtë

Në rastet urgjente, organet përgjegjëse kanë nevojë për të dhëna të besueshme. Këtu ka - në veçanti - një rol kyç vendndodhja, pasi është e rëndësishme

Të dhënat gjeohapësinore janë të nevojshme jo vetëm për bizneset, qytetarët apo konsumatorët, por edhe për organet publike, në mënyrë që të marrin vendime cilësore. Për krijimin e politikave, janë të nevojshme të dhënat e besueshme për të vlerësuar situatën aktuale dhe zhvillimin e deritanishëm. Këto të dhëna përsëri janë të lidhura kryesisht me hapësirën, për shembull administra publike si organ kompetent përfshin edhe komponentët hapësinorë.

që koha e reagimit të jetë sa më e shkurtër. Në rast zjarri në zonën e qytetit, zjarrfikësit duke përdorur të dhënat hapësinore, do të zgjidhin lloje të ndryshme problemesh. Të dhënat hapësinore do t'ju ndihmojnë të zgjedhin rrugën më të shkurtër për në vendin ku duhet të ndërhyet, të zgjedhin rrugën më të mirë për evakuim, të kërkojnë hidrantet më të afërta dhe të kenë të dhëna veçanërisht për ndërtesat më të rr-

Cili është vendi më i mirë për një sipërmarrje biznesi nga na juaj?

ezikuara në afërsi (si p.sh., spitale, pika karburanti, shkolla) ... Në një fazë të mëvonshme do të kërkojnë mënyrën më efikase për shpërndarjen e ushqimeve dhe për përllogaritjen e dëmit. Lista e rasteve lidhur me ndërhyrjen e shpejtë është e gjatë, por në të gjitha rastet, të dhënat hapësinore luajnë një rol vendimtar.

Për çfarë informacioni keni nevojë në këtë rast?

Pamë disa shembuj që tregojnë se si të dhënat hapësinore vërtetë luajnë një rol të rëndësishëm në jetën tonë të përditshme dhe se si ato ndikojnë tek biznesi, ekonomia, administrata, politika etj. Në disa raste, marrim vendime të bazuara drejtëpërdrejtë në të dhënat hapësinore përmes listave ose web aplikacioneve. Në rastet e tjera, që përbëjnë shumicën, të dhënat hapësinore si pjesë e procesit të vendimmarrjes, që kanë një lloj lidhje me lokacionin, ngelen pjesë e padukshme e këtij procesi. Farmacia më e afërt, pika e karburantit, transporti i emergjencës ose WC-të publike janë të dizajnuara dhe kryejnë detyrat e tyre në bazë të të dhënave hapësinore.

Çfarë janë sistemet e informacionit gjeografik (GIS)?

Të dhënat hapësinore kanë karakteristika të caktuara, dhe sigurojnë që në aspekte të caktuara të kemi pikëpamje të caktuara, por gjithashtu kanë nevojë për kujdes të veçantë në aspektin e trajtimit dhe të menaxhimit. A keni provuar ndonjëherë të bëni një telefonatë me celularin tuaj pa vendosur SIM kartën?

GIS është një mjet, që mund të lexojë, të printojë dhe të konvertojë informacionin gjeografik apo të dhënat. Edhe pse këto të dhëna sot përfundojnë automatikisht në aplikimet kompjuterike, këto mjete mund të jenë harta, kaseta matëse, vizore apo edhe një laps.

Kjo mund të tingëllojë qesharake, pasi është e qartë se mjete të caktuara janë të destinuara për përdorim në raste të veçanta. Zakonisht, neve na duhet "toaster" për të thekur fetën e bukës, aparati i kafesë për të pregatitur kafen ose aparati fotografik për përpunimin e fotografive, GIS (sistemi i informacionit gjeografik) është një mjet që përpunon të dhënat hapësinore. Cilin mjet tjetër do të përdornim për të punuar me të dhënat hapësinore?

Për të qenë më të saktë, GIS-i është një sistem që mbledh, ruan, menaxhon, analizon dhe paraqet lloje të ndryshme të të dhënave hapësinore. GIS-i mund të mbështesë të gjitha këto funksione dhe performanca efektive dhe kështu mundëson vendimmarrje efektive të bazuara në inteligjencën hapësinore.

Koncepti i GIS-it është relativisht i gjerë dhe përfshin procese, aplikacione dhe shembuj të shumtë. GIS-i është gjithmonë i projektuar në mënyrë të tillë që të përmbushë nevojat specifike dhe mund të ndryshojë në varësi të funksioneve të tij specifike. Megjithatë, ajo që është e përgjithshme për të gjithë mjetet GIS, është se ata janë të dizajnuara rreth përdorimit të hartave, që është një modul kyç për prezantimin e informacioneve gjeografike. Aparatet GIS gjenden nga Google Earth apo në open Street Map apo deri tek sistemet e avancuara të biznesit me komponentë hapësinorë.

Pse GIS-i është i rëndësishëm në jetën e përditshme?

Sistemet e informacionit gjeografik janë të rëndësishme në jetën tonë të përditshme, madje edhe në qoftë se ato ndonjëherë nuk i konsiderojmë si të tillë. Ato i përdorim si një mjet për menaxhimin dhe analizimin e të dhënave hapësinore. Nëse themi se të dhënat hapësinore janë të rëndësishme për vendimmarrje efektive dhe në këtë mënyrë përmirësojmë cilësinë e jetës sonë, atëherë e njëjta gjë vlen edhe për GIS-in. Të dhënat hapësinore dhe GIS shpesh shkojnë krahë për krahë dhe nuk është e lehtë ti ndash. Rastet e përdorimit të të dhënave hapësinore janë gjithashtu edhe shembuj të përdorimit të GIS-it. Në kohët e sotme, kur përdorim kompjuterët, mundësitë janë të pafundme. GIS-i është bërë një mjet i domosdoshëm në fusha të tilla si marketingu, arkeologjia, gjeografia, planifikimin urban, kriminalistika, logjistika apo edhe në menaxhimin e resurseve.

Shikoni këtë hartë të parë historike në një prej analizave të para të GIS-it, e cila është paraqitur shumë kohë para se të fillohej të flitej për sistemet e informacionit dhe të të dhënave hapësinore si të tilla. John Snow në vitin 1854, gjatë epidemisë së kolerës në Londër, me anë të hartës, ka analizuar se në çfarë shkalle ka arritur përhapja e sëmundjes me qëllim për të zbuluar origjinën e saj, të cilën në fund ishte në gjendje ta identifikonte – ishte ndotur pompa e ujit.

Çfarë është Infrastruktura e të Dhënave Hapësinore IDhH?

Deri në këtë fazë, ne kemi spjeguar se çfarë janë të dhënat hapësinore, theksuam rëndësinë e tyre në jetën tonë të përditshme dhe njofëm sistemet e informacionit gjeografik, si mjet për mbledhjen, rinovimin dhe analizimin e të dhënave hapësinore. Megjithatë, mungon edhe një pjesë e tablos së plotë - Infrastruktura për Informatat Hapësinore. Nëse ju do të përfytyroni gjërat përmes imazheve, atëherë ne mund të themi që GIS-in imagjinojeni si një tren ku të dhënat hapësinore janë udhëtarët. Megjithatë, diçka mungon në imazhin tonë. Për të sjellë pasagjerët në destinacion, treni ka nevojë për binarë - kështu që ne kemi nevojë për infrastrukturën dhe shkëmbimin e të dhënave hapësinore. Infrastruktura e të Dhënave Hapësinore (ang. Spatial data Infrastructure - SDI), zakonisht përdoret shkurtesa IDhH - një koncept që është e vështirë për ta kuptuar në qoftë se e mendojmë në formën e një objekti fizik apo virtual. IDhH nuk është një pajisje programi kompjuterike, por as një e dhënë, por i përmban të dyja, sepse është detyra e IDhH-së për të mundësuar komunikim efikas dhe shkëmbim të të dhënave hapësinore. Pra, IDhH krijon një kornizë për përdoruesit e të dhënave gjeografike me metadat korresponduese për mjetet e GIS-it. Kjo kornizë përfshin marrëveshje në nivele të ndryshme - teknologji, standarde dhe politika - të cilat duhet të mundësojnë përdorim efikas dhe shkëmbim të të dhënave hapësinore, duke përfshirë:

- kërkim
- grumbullim
- trajtim
- ndarje
- përdorim
- mirëmbajtje
- ruajtje.

IDhH është një marrëveshje mes shumë palëve të interesuara, mbi procedurat e përdorura më shpesh, të cilat - në varësi të madhësisë - shpesh çojnë në rritjen e përpjekjeve organizative dhe administrative që shkojnë përtej punës së lidhur me teknologjinë. Infrastruktura e të dhënave hapësinore ekziston në nivele të ndryshme dhe për qëllime të ndryshme. IDhH është zhvilluar nga nevojat e përdoruesve për përmirësimin e përdorimit të përbashkët të të dhënave. Shtrirja dhe qëllimi i IDhH-së është i lidhur ngushtë dhe i ndërvarur. Ne mund të shohim IDhH-të e vogla, të tilla si GEOSS dhe UNSDI (infrastruk-

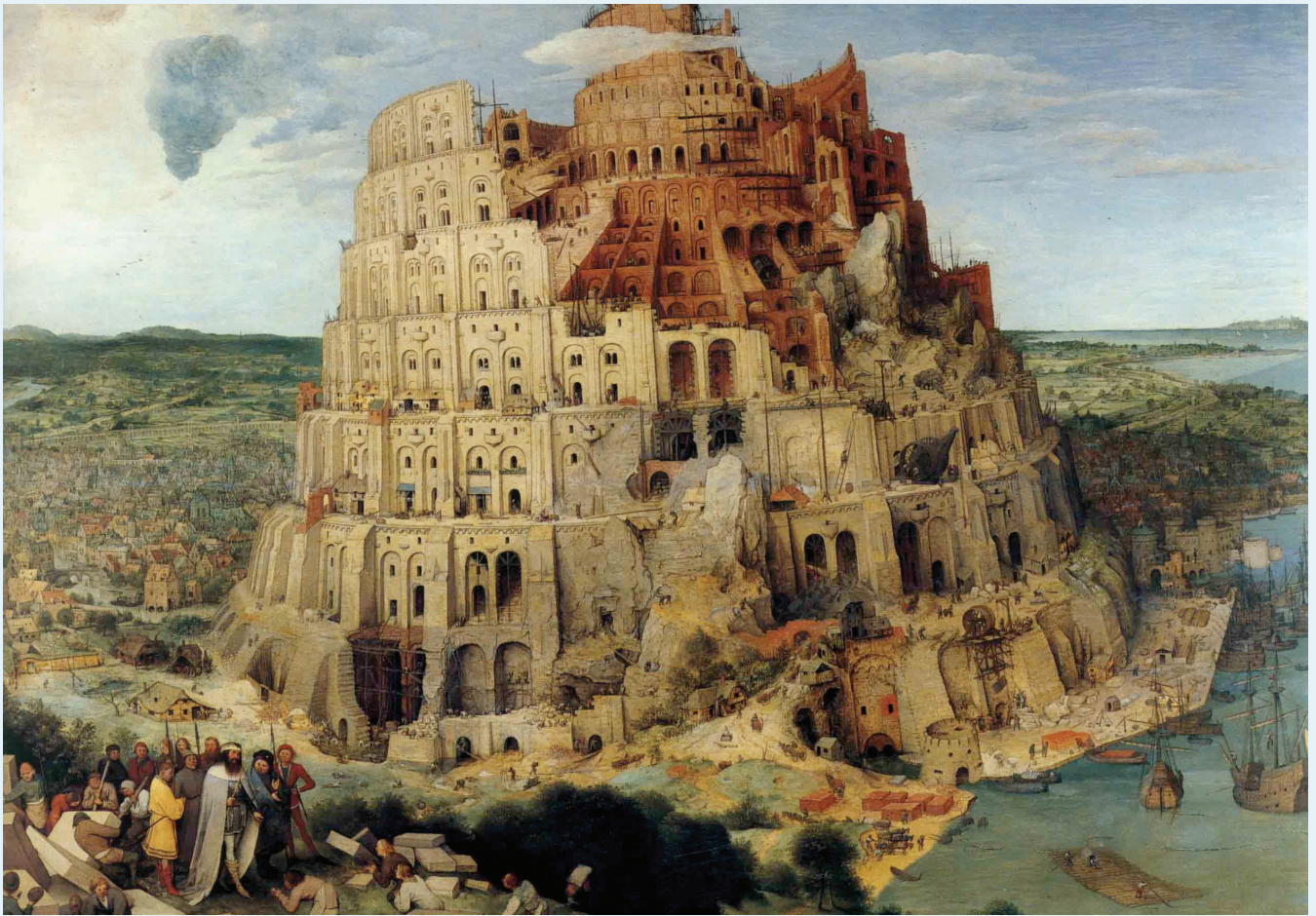
IDhH është një seri marrëveshjes të koordinuara mbi standardet e teknologjisë, aranzhimet institucionale dhe politike që ju mundësojnë përdoruesve kërkimin dhe përdorimin e informacionit gjeohapësinor për qëllime, të cilat mund të jenë të ndryshme nga synimi i tij original.

(W. Kuhn, 2005)

tura, informacioni dhe të dhëna në nivelin global), që përfshijnë me mijëra përdorues në mbarë botën. Të gjithë ata janë duke u përpjekur të arrijnë një nivel të caktuar ndërveprimi duke përdorur të njëjtat standarde, teknologji dhe politika.

Çfarë është (sipas mendimit tuaj) metadata?

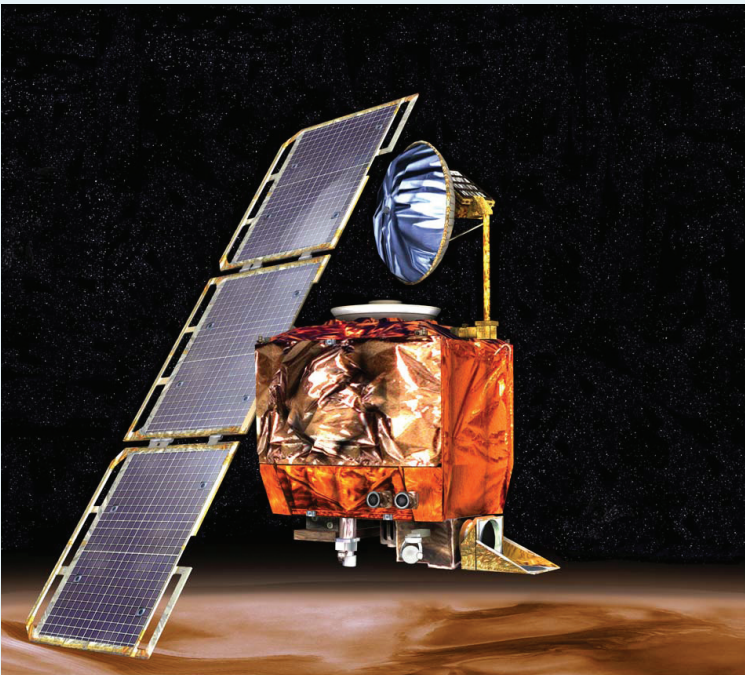
Ky term është përdorur shpesh në kontekstin e IDhH dhe INSPIRE, i referohet një lloji të veçantë të të dhënave, që shpesh janë të dhëna mbi të dhënat, ose të dhëna që përshkruajnë të dhënat. Metadata zakonisht përmban informacion në lidhje me përmbajtjen, kategorinë, pronësinë, mënyrën e mbledhjes së të dhënave dhe përpunimin e të dhënave hapësinore etj., për ti mundësuar përdoruesit potencial, të shfletojë katalogjet pa asnjë kontakt me vetë të dhënat.

Nga legjendat e lashta tek teknologjia e së ardhmes...

Ndoshta ju mund të pyesni se çfarë kanë të përbashkët këto dy krahasime në këtë faqe? A i identifikoni dot ato? Njëra është Kulla e Babelit, piktura e famshme e Pieter Bruegel të vitit 1543. Sipas legjendës biblike (gen 11, 1-9), Perëndia i dënoi njerëzit duke u dhënë atyre gjuhë të përziera. Për shkak se papritmas të gjithë flisnin gjuhë krejtësisht të ndryshme, projekti i tyre kolektiv - ndërtimi i

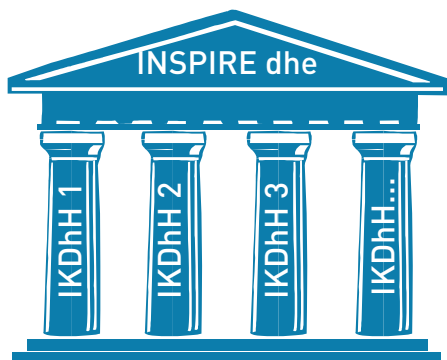
Kullës së Babelit - ishte i destinuar të dështonte. Piktura e dytë është Mars Climate Orbiter. NASA më 23 shtator 1999, humbi kontaktet me anijen kozmike, mbas 9 muajsh udhëtim nëpër hapësirë. Në një raport të mëvonshëm, i cili u botua nga NASA, NASA ka pranuar se arsyeja për këtë gabim të kushtueshëm ishte një gabim përllogaritjeje, i cili është shkaktuar si rezultat i matjeve me njësi të ndryshme që u përdorën nga komponentë programesh të ndryshme. Kjo shkaktoi një humbje financiare prej 327.600.000 milion dollarësh! Mund të vazhdoni të pyesni veten se çfarë është e përbashkët në këto dy raste?! Të dyja projektet - si legjenda e lashtë rreth kullës dhe projekti Mars Climate Orbiter - janë dëshmitarë të projekteve dështuse, dhe në të dyja rastet, shkak i aksidentit ishte një komunikim i dështuar dhe ndërveprim i pjesëve të ndryshme të sistemit - qofshin ata njerëz apo pajisje kompjuterike. Në të dy projektet kemi të bëjmë me Ndërveprueshmëri. Ndërveprueshmëria është një fjalë që përdoret shpesh brenda kornizave të terminologjisë së GIS-it, IDhH dhe INSPIRE, terminologji që në rastet më sipër mungonte. Ndërveprueshmëria është, në kuptimin e gjerë, aftësia e komponentëve të ndryshme të sistemit apo organizimit, që të komunikojnë dhe bashkëpunojnë.

Çfarë është INSPIRE?

Në tashmë ju paraqitëm IDhH-në si një kuadër të dhënash hapësinore, që përdorin marrëveshje mbi standardet teknologjike dhe politike në mënyrë që të arrijnë ndërveprueshmërinë. Gjithashtu, ju keni lexuar deri tani që IDhH-ja ka shtrirje dhe qëllime të ndryshme, si IDhH kombëtare ashtu edhe ato rajonale, të cilat sjellin përfitime administrative apo SDI-të globale që sjellin një numër përfitimesh sociale. Tani ne do t'ju prezantojmë INSPIRE si Infrastrukturë e të Dhënave Hapësinore në Bashkimin Evropian. INSPIRE është një iniciativë e Komisionit Evropian, i cili është realizuar përmes "Direktivës 2007/2/EZ Direktivën e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit Evropian më 14 mars 2007, për ngritjen e një infrastrukture të Informatave Hapësinore në Komunitetin Evropian" (eng. shk. INSPIRE). Direktiva INSPIRE është botuar në Buletin e Gazetës së Bashkimit Evropian më 25 prill 2007, ndërsa në fuqi ka hyrë më 15 maj 2007. Thelbi i Direktivës mbështet pesë rregullat e BE-së, të quajtura si rregulla implementuese, të cilat mbulojnë një larmi temash dhe një

gamë të gjerë specifikash, nga ato teknike e deri në çështjet e ndërveprueshmërisë semantike.

Ashtu si të gjitha direktivat e tjera të Bashkimit Evropian, edhe direktiva INSPIRE është gjithashtu e nevojshme të futet edhe në legjislacionin kombëtar, e cila në fund të fundit çon në zhvillimin dhe azhurnimin e disa akteve të infrastrukturës së të dhënave hapësinore në Evropë. Në qoftë se ishte e vështirë për të përshkruar sistemet e mëdha të infrastrukturës së të dhënave hapësinore, atëherë është edhe më e vështirë për të përshkruar INSPIRE - IDhH-në Europiane, e cila ka si "sistem të sistemeve" një qasje më të decentralizuar. Ajo është e ngritur nga infrastruktura të vogla të të dhënave hapësinore, të

*Shkëmbimi i të dhënave
çon jo vetëm tek përfitimet
ekonomike si rezultat i uljes së
shpenzimeve apo sipërmarrje
të suksesshme të biznesit,
por edhe rrit cilësinë e jetës
dhe mbështet menaxhimin e
sistemit për shkak të rritjes
së transparencës dhe të
pjesëmarrjes qytetare.*

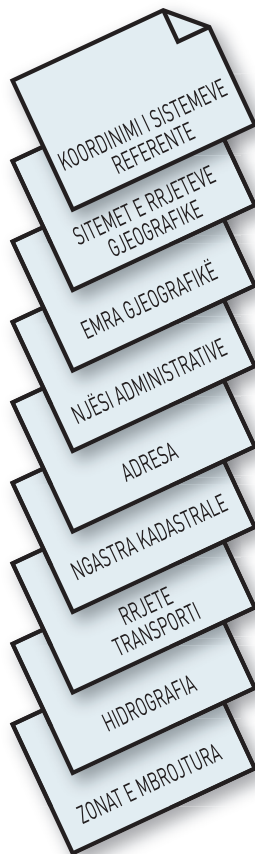
ashtuquajtura Infrastruktura Kombëtare të të Dhënave Hapësinore (IKDhH), dhe si e tillë ajo përbën një gamë të gjerë të të gjitha pjesëve të vogla - IKDhH - në Evropë.

Me arritjen e një niveli të caktuar ndërveprimesh, është e domosdoshme për të arritur bashkimin e infrastrukturave të të dhënave të ndryshme hapësinore, si në rang kombëtar dhe rajonal. INSPIRE ofron një numër të madh specifikimesh teknike që rregullojnë teknologjinë dhe standardet që duhet ti përdorin ofruesit e të dhënave (eng. *Data providers*). Në këtë mënyrë, falë Direktivës INSPIRE, të gjithë mund të

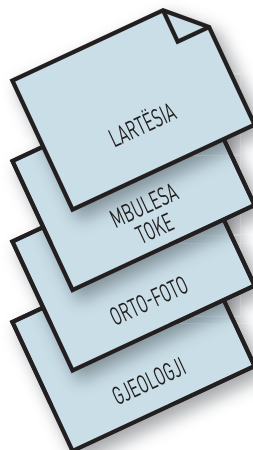

INSPIRE përcakton 34 tema të të dhënave hapësinore

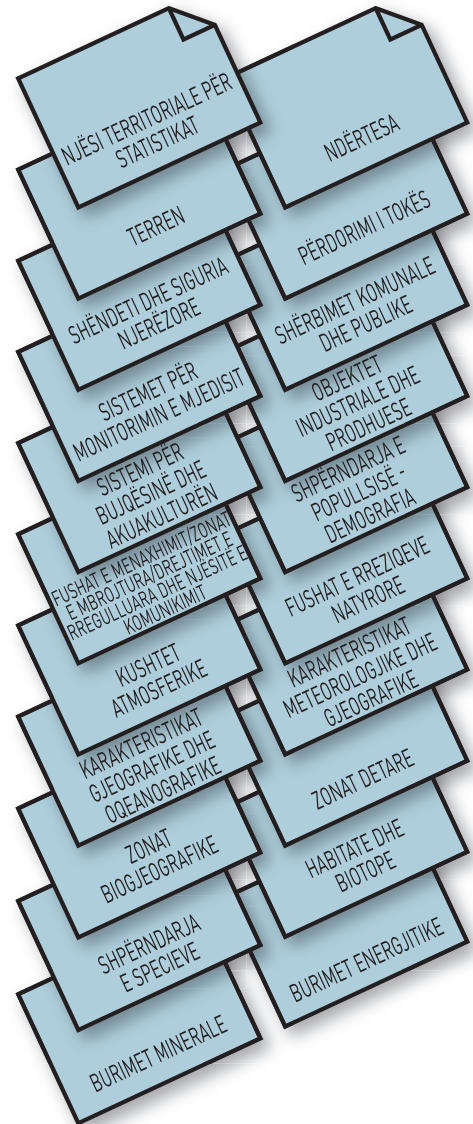
ANEKS I

ANEKS II

ANEKS III

komunikojnë duke përdorur të njëjtën terminologji dhe modele të cilat kuptohen nga të gjithë. INSPIRE është një nga mjetet kryesore për e-Administratën në Evropë, jo vetëm për të forcuar administratën publike, qytetarët dhe bizneset që të marrin vendime të tilla si për shembull vendim i mirë biznesi, por duhet të ndryshojë tërësisht qëndrimin e saj mbi ndarjen e të dhënave në të gjithë Evropën. Shkëmbimi i të dhënave çon jo vetëm në drejtim të përfitimeve ekonomike, që manifestohen si një reduktim kostosh dhe një sipërmarrje të suksesshme të biznesit. Ndarja e të dhënave mund të rrisë ekonominë që lidhet me sektorin e IT,

rrit cilësinë e jetës dhe përkrah administratën publike përmes rritjes së transparencës dhe pjesëmarrjes qytetare. Për organizimin e zbatimit të Direktivës INSPIRE është përgjegjës i ashtuquajti "grupi i kuartetit", i përbërë nga, Drejtoria e Përgjithshme për Mjedisin brenda Komisionit Evropian, Qendra e Përbashkët e Kërkimeve (ang. Joint Research Center), Agjencia Europiane për Mjedisin dhe Eurostat. Informacione më të detajuara mbi Direktivën INSPIRE mund të gjeni në faqet e Qendrës së Përbashkët Kërkimore, e cila vepron në kuadër të Komisionit Evropian - <http://inspire.jrc.ec.europa.eu/>.

Pa hyrë shumë në detaje, këto janë disa fakte që ju duhet të dini në lidhje me Direktivën INSPIRE:

- INSPIRE përcakton rregullat e përgjithshme për të krijuar një infrastrukturë me informata hapësinore në Evropë

- INSPIRE përcakton 34 tema të të dhënave hapësinore në tri shtojcat (ang. annex), nga ngastrat kadastrale deri te habitatet dhe biotopet.

- Direktiva INSPIRE ligjërisht obligon institucionet publike, që janë pronarë apo menaxherë të të dhënave bazuar në shtojcat me 34 tema në lidhje me hapësirën, që ti bëjë këto të dhëna të qasshme në përputhje me specifikimet e INSPIRE.

- Nëse të dhënat lidhen me Direktivën INSPIRE, kjo direktivë kërkon që ato të publikohen si shërbime inspektimi dhe miratimi, me qëllim ripërdorimi, si dhe vënie në dispozicion të metadata-ve për qëllime kërkimi. Ose

- INSPIRE nuk kërkon grumbullimin e të dhënave të reja

- INSPIRE lë të hapur mundësinë për t'ju kufizuar qasjen përdoruesve të caktuar ose të vendosë një tarifë për përdorim.

Çfarë është INSPIRATION?

INSPIRATION - Infrastruktura e të Dhënave Hapësinore në Ballkanin Perëndimor (ang. INSPIRATION – Spatial Data Infrastructure in the Western Balkans), është një projekt i financuar nga Bashkimi Europian dhe e cili funksionon që nga viti 2012. Projekti synon të përmirësojë infrastrukturën e të dhënave hapësinore dhe të bashkërendojë zbatimin e saj në Ballkanin Perëndimor, që këto vende përdoruese të pregatiten për të përmbushur kërkesat e Direktivës INSPIRE të Bashkimit Evropian. Projekti ka përfshirë shtatë vende - Shqipëri, Bosnje dhe Hercegovinë, Kroaci, Ish- Republika Jugosllave e Maqedonisë, Mali i Zi dhe Kosova. Projekti INSPIRATION do të ndihmojë të krijojë një mjedis të favorshëm për vendosjen e të dhënave hapësinore, të sakta, të përditësuara, me cilësi të lartë, të mirëstrukturuara dhe të të disponueshme për administratat lokale, ra-

jonale dhe kombëtare. Projekti ka tre objektiva kryesore – Kuadri institucional, ngritja e kapaciteteve dhe e ndërgjegjësimit - të cilat janë të ndërlidhura mes tyre. Në vitet e fundit vendet e Ballkanit Perëndimor janë kthyer në rajonin qendror për aktivitetet e zgjerimit evropian. Të gjitha shtetet janë vendet kandidatë ose kandidatë potencialë, me përjashtim të Kroacisë, e cila që nga 1 Korriku 2013, ka hyrë në BE. Në procesin e anëtarësimit në Bashkimin Evropian, shtetet që aderojnë duhet të miratojnë një kuadër rregullator dhe ligje të BE-së. Një prej kriterëve për anëtarësim në BE është ekzistenca e legjislacionit dhe strukturave administrative të shteteve anëtare të ardhshme, që të implementojnë plotësisht Direktivën INSPIRE dhe aktet zbatuese përkatëse, të cilat janë pjesë e legjislacionit lidhur me mjedisin. Për më shumë informacion rreth projektit vizitoni www.inspiration-westernbalkans.eu

Forumi Rajonal INSPIRE, Ish Republika Jugosllave e Maqedonisë

Kosova dhe NSDI – kalimi i shpejtë prej shtetit të ri në shtet modern

Shumë vende të BE-së kanë projektuar, zhvilluar dhe janë duke përdorur infrastrukturën e të dhënave hapësinore të konceptuara në kuadër të planit të mirëmbajtjes, lehtësimit, administrimit dhe integritetit të tyre. Proceset e zhvilluara në BE, lidhur me grumbullimin, përpunimin, mirëmbajtjen dhe shpërndarjen e të dhënave gjeohapësinore, janë duke u zbatuar me sukses edhe në Republikën e Kosovës. Agjencia Kadastrale e Kosovës (AKK) është autoriteti kryesor shtetëror për gjeodezinë, kadastrën dhe hartografi në Republikën e Kosovës (kjo e bazuar mbi Ligjin për Kadastrën nr. 04/L-013), neni 23, dhe si e tillë ajo ka rolin udhëheqës në krijimin e Infrastrukturës Kombëtare të të Dhënave Hapësinore (NSDI) në Republikën e Kosovës. Bashkëpunimi dhe detyrat e përbashkëta me akterë të tjerë relevantë institucionalë, nëpërmjet Komitetit Ndërmisor për Administrimin e Tokës në dy vitet e fundit kanë ndërmarrë hapa konkrete që lidhen me NSDI-në. Mbështetje e rëndësishme është dhënë nga projekti i Komisionit Evropian "INSIRATION - SDI për Ballkanin Perëndimor". Direktiva e Parlamentit Evropian (Direktiva 2007/2/EC), direktiva që ka krijuar infrastrukturën e të dhënave Hapësinore të Komunitetit Evropian, së bashku me specifikat e brendshme, është bazë solide dhe e qëndrueshme për krijimin e NSDI-së në Republikën e Kosovës. Vendosja e kriterëve për ngritjen e NSDI-së në Kosovë ka filluar në vitin 2012 dhe vazhdon me efektivitet të lartë, pasi janë duke u ndjekur hap pas hapi standardet ndërkombëtare në përputhje me direktivën e INSPIRE, janë miratuar aktet ligjore dhe nënligjore, si dhe është në përgatitje e sipër ligji mbi NSDI-në i cili pritet të vihet në zbatim deri në fund të vitit 2013. Vizioni i qartë i AKK-së për avancimin dhe zhvillimin e NSDI-së, nëpërmjet bashkëpunimit të akterëve të panumërt në faza kohore më të gjata dhe më të qëndrueshme, ka filluar të japë rezultatet e para. Gjeoportali shtetëror i bazuar në teknikën e burimeve të hapura është duke u ngarkuar dhe synon tju jap përdoruesve nëpërmjet aksesit online sa më shumë të dhëna dhe me kosto sa më të ulët.

Prof. Dr. Murat Meha -
Kryeshef Ekzekutiv Agjencia Kadastrale e Kosovës

Të dhënat janë sipas standartve ISO dhe INSPIRE. Në fund Gjeoportali, plotëson nevojat dhe kërkesat e qytetarëve në përputhje me "Konventën Evropiane mbi të Drejtat e Njeriut", neni 8, ku theksohet se çdo person ka të drejtën e mbrojtjes së privatësisë së tij, dhe neni 10 ku theksohet se çdo person ka të drejtën e lirisë së shprehjes dhe të shkëmbimit të informacionit. Procesi i stabilizimit të NSDI-së ndikon në rritjen e cilësisë së infrastrukturës së të dhënave, si dhe në uljen e kostonë së përpunimit të këtyre të dhënave. Gjithashtu të dhënat mbi pronën, njësitë kadastrale, informacioni mbi ndërtesat dhe pjesë të ndërtesave si dhe informatat për adresat janë pjesë e NSDI-së. Rritja e aksesit në Sistemin Informativ Kadastral të Tokës në Kosovë - KCLIS, ka ndikuar pozitivisht në cilësinë e vetë të dhënave. Infrastruktura e shërbimeve të NSDI-së dhe të dhënave do të përcaktohen me Ligjin mbi NSDI-në. Gjithashtu në Kosovë janë bërë disa kërkime, lidhur me përdorimin e të dhënave dhe qasjes në to. Nevojat e klientit janë të qarta, ka rritje të kërkesave për të dhëna dixhitale, ka nevojë për metadata, ekziston një gatishmëri për shkëmbimin e të dhënave, ka nevojë për fushatë sensibilizuese dhe gjithashtu ka nevojë për të dhëna me kosto të lirë dhe falas. Të gjitha këto mund të arrihen me anë të NSDI-së.

Kosova dhe NSDI – në çfarë pozitash jemi!

Kosova, që nga themelimi i saj si shtet i pavarur në vitin 2008, po implementon një infrastrukturë moderne të administrimit të tokës dhe është duke ndjekur praktikën më të mirë të shteteve të tjera anëtare të Bashkimit Evropian. Që nga viti 2010, zhvillimet e teknologjisë në lidhje me tokën dhe administrimin e të dhënave gjeohapësinore u bënë me shpejtësi dhe standartizim të lartë, zgjidhjet me anë të ashtuquajturit e-government, geoportalit, mjeteve të tjera ndihmëse si shërbimet në vendndodhje, internet jo kabllor dhe pajisje të lëvizshme si telefonat, hasen çdo ditë e më shpesh. Në Kosovë që nga viti 2009, është bërë përparim mbresëlënës. Politika si dhe strukturat ligjore dhe institucionale funksionojnë më së miri. Gjithashtu janë realizuar projekte të rëndësishme. Është përmirësuar dukshëm shpërndarja e shërbimeve në kohë dhe është lehtësuar qasja në rrjet. Mbi bazën e Geoportalit Kombëtar të implementuar në vitin 2013, janë zhvilluar më tej shërbimet dixhitale dhe vetë NSDI-ja. Kuadri ligjor për menaxhimin e tokës dhe të NSDI-së lehtëson zhvillimin e Administrimit të Tokës dhe të vetë NSDI-së në Republikën e Kosovës. Zhvillimet-IT në njërën anë dhe kërkesat e politikave të tregut nga ana tjetër kanë çuar në një situatë e cila ka bërë të mundur dhe të nevojshme që sistemet e të dhënave dhe proceseve të agjencive qeveritare të jenë gjith-

Projektet nga perspektiva e NSDI-së:

1. Rindërtimi i Informacioneve Kadastrale
2. Krijimi i Kadastrit të Ndërtesave
3. Azhurnimi i kornizës ligjore për kadastrë
4. Sistemi i Informacioneve për Kadastrën dhe Tokën në Kosovë
5. Sistemi i Unifikuar i Adresave
6. Pozicionimi Satelitor i Kosovës
7. Gjeoportali
8. Aerofotografimi
9. Rrjetet referente
10. Riinxhinjerimi i Zyrave Kadastrale Komunale

një e më të sinkronizuara. Qeveria dhe institucionet e saj gjithashtu kanë integruar portalet e internetit të autoriteteve publike, në mënyrë që, deri në një farë niveli, për qytetarët të jetë në dispozicion zgjidhja e ashtuquajtur one-stop. Për të realizuar këtë, janë hasur sfida serioze organizative. Çdo vend bën zgjidhjen e vet, por themeloria për të gjitha zgjidhjet, është nevoja për një bashkëpunim të hapur dhe intensiv kompetencash të të gjithë autoriteteve qeveritare, dhe kjo është ajo që do të arrihet nëpërmjet NSDI-së në Kosovë.

REGISTROJE
NDËRTESE, BANESË APO LOKALIN
TANI MUNDËSH!

ME REGJISTRIMIN E PRONËS SUAJ, NDËRTESES, BANESËS, APO LOKALIT, JU BËHENI PRONAR LEGJITIM.

KADASTRI I NDËRTESEVE MUNDËSON QARKULLIMIN E SIGURT TË PRONËS, THEMELIMIN E HIPOTEKAVE, MARRJEN E KREDIVE, DHE ZHVILLIMIN E EKONOMISË DHE BIZNESIT TUJ FAMILIAR.

REGJISTROJENI PRONËN TUAJ!

Regjistrimin e pronës suaj mund ta bëni në Zyrat Komunale Kadastrale në Komunën tuaj.

Për më shumë informata kontaktoni Zyrat Komunale Kadastrale, apo vizitoni faqen internetit të Agjencisë Kadastrale të Kosovës www.kca-ks.org

PËRFITIMET QË KENI ME RASTIN E REGJISTRIMIT TË PRONËS SË PALUAJTSHME JANË:

- Regjistrimi ngrit sigurinë ligjore dhe miron të drejtën mbi pronën tuaj të paluajtshme
- Regjistrimi rrit vlerën e pronës suaj të paluajtshme
- Pronën tuaj të paluajtshme mund ta trashëgoni tek pasardhësit tuaj dhe t'ua siguron të ardhmen atyre
- Me regjistrimin e pronës suaj të paluajtshme ajo do të bëhet pjesë e ekonomisë së tregut të lirë, pjesë e garancionit në bankë, mund të jetë objekt qarkullimi etj.

TË DREJTËN PËR REGJISTRIMIN E PRONËS SË PALUAJTSHME E KANË TË GJITHË PRONARËT PA DALLIM GJINIE APO RACE!

INKURAJOHEN POSAQËRISHT FEMRAT QË TË SHFRYTËZOJNË TË DREJTËN E TYRE PËR PJESËMARRJE NË REGJISTRIM!

Për më shumë informata kontaktoni ZYRAT KADASTRALE KOMUNALE apo vizitoni faqen e internetit të AGJENCISË KADASTRALE TË KOSOVËS www.kca-ks.org

SIGUROHUNI QË E ARDHMJA E PRONËS SUAJ TË PALUAJTSHME TË JETË E SIGURT.

Fushatë për ndërgjegjësimin e publikut

Kosova – kush po e bën atë?

Siç u përmend më lart, aspiratat e vendit drejt Bashkimit Evropian sjellin harmonizimin e kuadrit ligjor të vendit me kuadrin ligjor evropian në lidhje me administrimin e tokës dhe si e tillë NSDI është instrumenti për arritjen e këtij qëllimi. Në bazë të kësaj, u rishikua legjislacioni i Republikës së Kosovës; Ligji i ri për kadastrën u miratua në vitin 2011. Janë aprovuar direktivat dhe aktet nënligjore. Sipas Ligjit të ri për kadastrë (Ligji nr 04/L-013) neni 23, Agjencia Kadastrale e Kosovës (AKK) është pika qendrore për themelimin e Infrastrukturës Kombëtare të të Dhënave Gjeohapësinore (NSDI) në Republikën e Kosovës. Deri në fund të vitit 2013 Republika e Kosovës pritet të aplikojë ligjin e saj mbi NSDI-në. Drafti i parë i këtij ligji tashmë është përfunduar dhe ju është shpërndarë palëve të interesit për të bërë komentete e tyre, në mënyrë që ligji gjithëpërfshirës të mbrojë interesat e qytetarëve dhe të palëve të interesit. Agjencia Kadastrale e Kosovës, si një pikë kombëtare për menaxhimin e të dhënave hapësinore, ka implementuar projekte të ndryshme që kanë ndi-

kuar në avancimin e infrastrukturës së informacioneve gjeohapësinore dhe në cilësinë e të dhënave, duke synuar që me këtë t`ju ofrojë qytetarëve, institucioneve publike apo private etj., të dhëna më të sakta. Agjencia Kadastrale e Kosovës është agjensi ekzekutive në kuadër të Ministrisë së Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor (MESP) dhe financohet nga buxheti i shtetit të Republikës së Kosovës dhe nga donatorë të fuqishëm, të tilla si Banka Botërore, Komisioni Evropian, GIZ, Staten Kartver, etj. Misioni i Agjencisë Kadastrale të Kosovës është që të krijojë kushte për mirëadministrimin dhe mirëfunksionim e tregut të tokës në Kosovë. Detyrat e AKK-së janë për të menaxhuar regjistrimin e pasurisë së paluajtshme dhe të drejtat mbi të Drejtat e Pronës së Paluajtshme (IPRR), kadastrën, Topografinë, mirëmbajtjen e sistemit referent (rrjetit referent), dhe të gjitha informatat e tjera hapësinore të nevojshme për të ardhmen e Kadastrës së Kosovës dhe Sistemit të Informacionit të Kadastrës dhe Tokën në Kosovë (SIKTK) dhe NSDI.

Ekspertët e AKK-së, ZKK-ve dhe Gjeodetët

Çfarë është duke u bërë - disa storje të suksesshme

Regjistri i Adresave në Kosovë

Nevoja për ngritjen e një sistemi të unifikuar adresash ishte e një rëndësie të veçantë për të gjithë qytetarët në vend. Për herë të parë në gjithë territorin e Republikës së Kosovës është krijuar Sistemi i Unifikuar i Adresave.

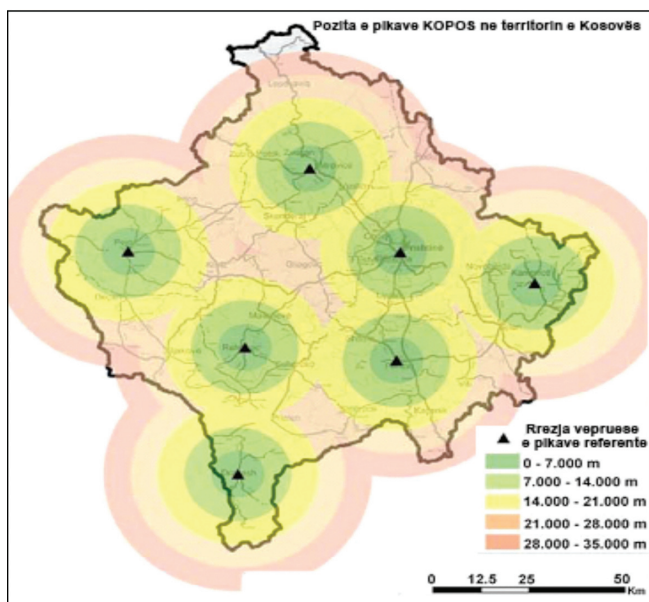

Sistemi i Adresave – Kontrolli i kualitetit të të dhënave në terren

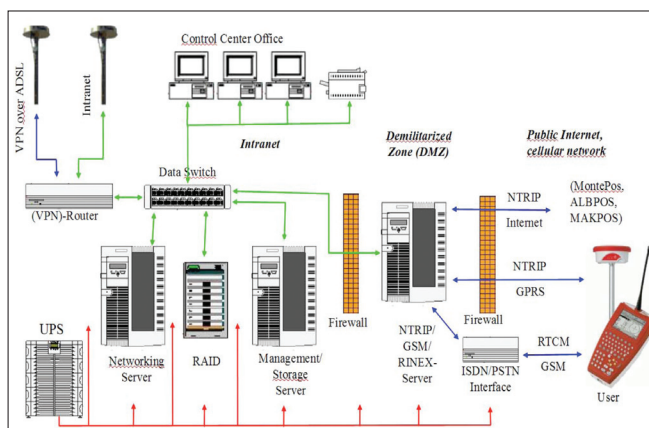
Bazuar në ligjin përkatës, Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor dhe Agjensia Kadastrale e Kosovës (Njësia e sistemit të adresave brenda AKK-së), janë përgjegjëse për implementimin e sistemit të adresave në nivel qendror, ndërsa 38 komunat e Republikës së Kosovës janë përgjegjëse për mirëmbajtjen e sistemit në nivel lokal. Gjithashtu janë në fuqi Udhëzimet Administrative që rregullojnë si çështjet e adresave në aspektin e renditjes së adresave, vendosjes së shkronjave, numrave dhe formateve të tabelave me adresat përkatëse, emrat dhe përcaktimin e numrave, vendosjen fizike të tabelave dhe të adresave, ashtu edhe krijimin dhe menaxhimin e listave të emrave sipas radhës alfabetike dhe listat rezervë të adresave. Mirëmbajtja e sistemit të adresave në nivel qendror dhe lokal është duke u bërë përmes një aplikimi interneti i quajtur ARIS (Sistemi Informativ i Regjistrimit të Adresave). ARIS është një aplikim shumë i avancuar, dhe bazohet në parimet e SOA (Arkitekturë e Orientuar në Shërbime). Ky aplikim përbëhet nga pjesa tekstuale dhe grafike, të cilat komunikojnë me njëra-tjetrën përmes shërbimeve SOA.

Pozicionimi Satelitorë i Kosovës (KOPOS)

Sistemi KOPOS është një rrjet shtetëror reference i unifikuar i cili ofron në kohë reale saktësinë e pozicionimit në planin horizontal + 2cm dhe në planin vertikal + 4 cm. Sistemi GNSS është fjala e fundit e teknologjisë për matjet gjeodezike, i cili është përdorur në vendet e zhvilluara.

Stacionet referente të ngritura në shtatë pika në Kosovë

Diagrami i instalimit të rrjetit KOPOS

Aktivitet nga promovimi i sistemit të unifikuar të adresave

teknologjinë më të fundit për matjet gjeodezike. GNSS ka rritur nivelin e saktësisë dhe besueshmërisë së matjeve gjeodezike, sepse është globalisht i zgjeruar, është i sigurt dhe ofron mundësitë e përdorimit të GPS amerikan, GLONASS-it rus dhe të sistemit të ardhshëm europian Galileo.

Qasja ekonomike në gjeodezi kryesisht është e orientuar në harmonizimin e tre komponentëve: matja e saktë, besueshmëri e plotë në matjet dhe shpenzime me kosto të ulët për grumbullimin e të gjeo - informacioneve. Sistemi KOPOS në Kosovë i plotëson këto tri komponente, dhe si i tillë do të funksionojë 24/7, nën mbikëqyrjen e qendrës së kontrollit të vendosur në Agjencinë Kadastrale të Kosovës.

Rrjeti i ri KOPOS ka përdorur teknologjinë më të përparuar dhe do të jetë rrjeti i parë GNSS në botë që ka përdorur marrësin e ri Leica GR25, i cili i është prezantuar për herë të parë publikut në panairin e pajisjeve gjeodezike INTERGEO, në Gjermani në vitin 2011.

Përfitimet nga sistemi KOPOS janë të ndryshme, por në të njëjtën kohë për përdorimin e saj si në sektorin publik ashtu dhe në atë privat, kërkohet qasje kreative në fushën e gjeodezisë, pasi ky sistem në aspektin e cilësisë mundëson rritjen e sigurtisë dhe saktësisë së të dhënave gjeohapësinore.

Për këtë arsye është i nevojshëm bashkëpunimi i ekspertëve lokalë me organizatat ndërkombëtare që kanë të bëjnë me këtë fushë.

Përdorimi i sistemit KOPOS do të mbështesë institucionet kadastrale si dhe kompanitë e licensuara private për zbatimin e projekteve kadastrale, me qëllim arritjen e një axhende dixhitale kadastrale stabile.

Rindërtimi i informacioneve kadastrale

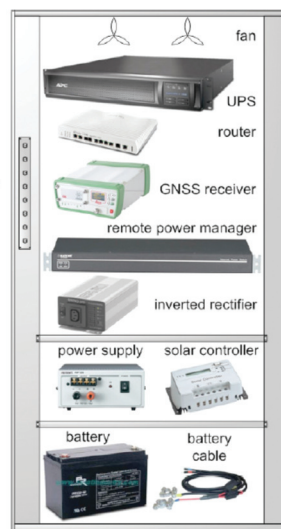
Rindërtimi i Kadastrës është një mirëmbajtje e të dhënave kadastrale me shtrirje të gjerë. Prandaj, Rindërtimi Kadastër kryhet si rezultat i ndryshimeve të shpeshta të gjendjes në terren, si pasojë e e mos-

mirëmbajtjes së rregullt në të kaluarën, dhe në rastet kur regjistrimi i ndryshimeve kadastrale përgjatë procesit të mirëmbajtjes është më i ngadalshëm se sa krijimi i njësive të reja kadastrale në terren.

Rindërtimit i informacioneve kadastrale fillon pasi organi më i lartë i Kadastrës dhe Gjeodezisë, Agjencia Kadastrale e Kosovës, merr një vendim për nisjen e një procesi të tillë. Vendimi për Rindërtimin e Informacioneve Kadastrale merret në r rastet kur vlerësohet se të dhënat zyrtare kadastrale nuk përputhen me të dhënat kadastrale aktuale në terren. Përveç kësaj, kur ndryshimet midis gjendjes aktuale në terren dhe asaj të dokumentuar në Regjistrin e të Drejtave mbi Pronën e Paluajtshme (IPRR - Regjistri mbi të Drejtat mbi Pronën e Paluajtshme) kanë mospërputhje të mëdha, duhet që kadastra të marri një iniciativë dinamike kombëtare.

Të dhënat futen në Sistemin e Informacionit Kadastral në dy mënyra:

- duke futur kërkesat e qytetarëve pranë Zyrave Kadastrale Komunale (ZKK).

Paraqitje grafike dhe reale i mjeteve KOPOS

Demonstrimi i KOPOS para palëve të interesit

Kjo formë quhet mirëmbajtje e rregullt (sporadike) dhe

- duke rindërtuar informacionet kadastrale - e cila quhet futje sistematike (masive) e të dhënave kadastrale;

Rindërtimi- puna në terren

Rindërtimi - debate publike me qytetarët

Duke marrë për bazë kërkesat e pronarit dhe të qytetarit, bëhet futja e të dhënave në sistem duke ndjekur procedurat e rregullta. Projektet sistematike të regjistrimit ndërmerren kur të dhënat në një zonë kadastrale janë të pasakta dhe nuk mund të regjistrohen me procedurë normale (futje e rregullt e të dhënave).

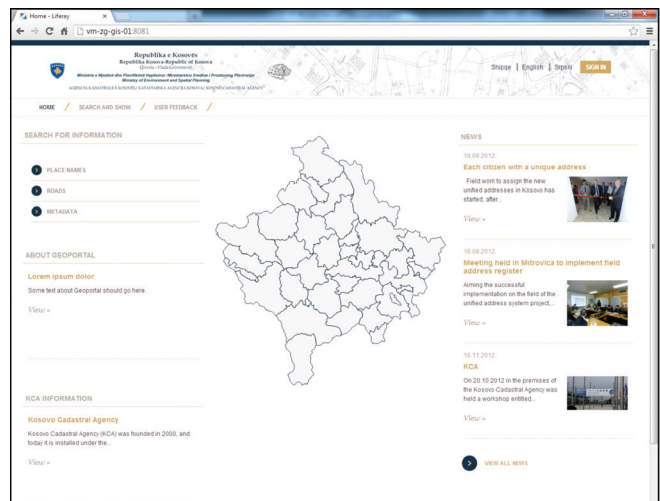
Para dhe pas rindërtimit

GEOPORTAL / GEOPORTALI

Në Kosovë ka ekzistuar një mundësi organizimi për të krijuar GEOPORTAL-in nëpërmjet faqeve të internetit, me qëllim të shpërndarjes informacioneve gjeografike shoqërisë; organizatave publike dhe civile si dhe qytetarëve. Që nga gushti 2013, Gjeoportali Kombëtar i Kosovës, i krijuar dhe menaxhuar nga Agjencia Kadastrale e Kosovës (AKK) funksionon si një pikë akses në informatat gjeografike përmes internetit. Në thelb është një web portal i cili paraqet informacione nga burime të ndryshme në mënyrë të unifikuar.

Nëpërmjet Gjeoportalit, përdoruesi është në gjendje të kërkojë dhe të lexojë të dhënat që janë ruajtur në bazat e të dhënave në AKK. Përdoruesi gjithashtu mund të kërkojë kopje të informatave. Gjithashtu të dhënat, që jepen nga ofrues të tjerë, mund të vihen në dispozicion nëpërmjet Gjeoportalit. Gjeoportali kryesisht do të shpërndajë të dhënat gjeografike të nxjerra nga sistemet ekzistuese në AKK, respektivisht SIKTK-ja, dhe ARIS-i. Në të ardhmen, sistemet e tjera të informacionit në AKK, dhe sistemet e tjera jashtë AKK-së, mund të përdorin Gjeoportalin për qasje dhe shpërndarje të të dhënave hapësinore.

Përveç shpërndarjes së të dhënave përdoruesve të këtyre të dhënave, Gjeoportali gjithashtu do ti japë përdoruesit mundësinë që të komentojë të dhënat dhe gjithashtu të raportojë gabimet ose informacionin që mungon. Ky lloj ndërveprimi i përdoruesve ndihmon zotëruesin e të dhënave të përmirësojë cilësinë e këtyre të dhënave. Një tjetër mundësi është përfshirja e funksionimit metadata si një pjesë e shpërndarjes së Gjeoportalit. Metadata (»të dhënat mbi të dhënat«), mundëson gjetjen e ekzistencës së strukturës së të dhënave (dataset) sipas kriterëve kërkues të përdoruesit. Rrjedhimisht kjo i jep mundësinë përdoruesit të kontrollojë, të kërkojë sqarime dhe madje edhe të shkarkojë datasetet duke përdorur Gjeoportalin. Këto mundësi përfshijnë edhe mundësinë e përdorimit të metodologjive dhe teknologjive moderne, në mënyrë që përdorimi dixhital i Gjeoportalit sa më efikas.

Përfitimet nga NSDI-ja

Infrastruktura Kombëtare e të Dhënave Hapësinore në Republikën e Kosovës është projektuar në mënyrë të tillë që të garantojë se të dhënat do të jenë të mbrojtura, ato të jenë në dispozicion të përdoruesit, dhe të ruhen në mënyrën më të përshtatshme; NSDI-ja gjithashtu do të mundësojë një kombinim stabil të të dhënave hapësinore të siguruara nga ana e institucioneve apo ofruesve të ndryshëm, si dhe një shkëmbim të të dhënave mes përdoruesve të shumtë dhe aplikimeve; do të japë mundësinë e shkëmbimit të të dhënave të mbledhura nga autoritetet publike, etj. Kjo do të arrihet nëpërmjet:

- Organizimit të shumë fushatave sensibilizuese të ndërgjegjësimit të publikut dhe fushatave profesionale për rolin e NSDI-së ;
- Krijimit të sa më shumë kapaciteteve profesionale për NSDI-në ;
- Hartimi dhe miratimi i strategjive shtetërore për NSDI-në ;
- Plotësimit të kuadrit ligjor për NSDI-në, i cili do të mundësojë një koordinim më të mirë me NSDI-në brenda institucioneve relevante (akterët e përfshirë);
- Kompletimit të standardizimit të të dhënave gjeohapësinore në sektorin publik dhe privat, etj.

Ju falenderojmë për interesin që keni treguar për këtë broshurë. Shpresojmë që t'ju kemi treguar me sukses se si "Bashkëpunimi për hapësirën" është kyç për ndërtimin e një infrastrukture efikase e të dhënave hapësinore. Agjencia Kadastrale e Kosovës dhe ekipi i projektit INSPIRE janë të vetëdijshëm se sa shumë është arritur, dhe se sa shumë është para nesh për të arritur qëllimet e përcaktuara nga INSPIRE dhe ligji mbi IKDhH, në mënyrë që të arrihen përfitimet për të cilat folëm në broshurë. Prandaj, bashkëpunimi brenda Kosovës dhe mes shteteve të rajonit duhet të vazhdojë edhe pas mbylljes së projektit INSPIRE. Me këtë broshurë, e cila është realizuar në fazën përfundimtare të projektit, ne duam të motivojmë të gjitha palët e interesuara për të vazhduar punën e tyre.

Kjo broshurë është një produkt i bashkëpunimit stabil dhe pjesëmarrjes së përbashkët të Republikës së Kosovës – Agjencisë Kadastrale të Kosovës dhe ekipit të projektit INSPIRATION - Infrastruktura e të dhënave hapësinore në Ballkanin Perëndimor. Projekti është financuar nga Bashkimi Evropian - Drejtoria e Përgjithshme për Zgjerim e Komisionit Evropian.

KOMISIONI EUROPIAN

Administrata e Përgjithshme
për zgjerimin njësive informative dhe komunikative
200, Rue de la Loi B - 1049
Bruksel, Belgjikë
http://ec.europa.eu/enlargement/index_en.htm

Agjencia Kadastrale e Kosovës

Ndërtesa e Arkivit të Kosovës -Kati II,
10000 Prishtinë,
Republika e Kosovës
Tel: +381 38 512 353
www.kca-ks.org

Projekti INSPIRATION:

c / o GDI GISDATA

Baštijanova 52
10000 Zagreb, Kroaci
Tel: +385 1 3696 146
www.inspiration-westernbalkans.eu

Projekti INSPIRATION është implementuar me mbështetjen teknike të partnerëve, e cila përbëhet nga:

GFA Consulting Group, Gjermani

www.gfa-group.de
info@gfa-group.de

con terra, Gjermani

www.conterra.de
info@conterra.de

Umweltbundesamt, Austri

www.umweltbundesamt.at
office@umweltbundesamt.at

GDI GISDATA, Kroaci

<http://croatia.gdi.net/>
info@gdi.net

Ky buletin është publikuar me ndihmën financiare të Bashkimit Evropian. Përgjegjësie e vetme për përmbajtjen e këtij publikimi Consulting Group GFA, con terra , Umweltbundesamt dhe GDI GISDATA dhe nuk pasqyron domosdoshmërisht pikëpamjet e Bashkimit Evropian.

